

Sygn.akt III AUa 1231/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie SA Alicja Sołowińska

SO del. Teresa Suchcicka

Protokolant Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 czerwca 2017 r. w B.

sprawy z odwołania A. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawcy A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2016 r. sygn. akt III U 243/16

uchyla zaskarżony wyrok i decyzje Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 16 maja 2016 roku oraz z 14 czerwca 2016 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w B. P. Terenowa w Z.).

SSO del. Teresa Suchcicka SSA Marek Szymanowski SSA Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 1231/16

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z 16 maja 2016 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 roku, poz. 277) wstrzymał A. P. wypłatę emerytury rolniczej i dodatku pielęgnacyjnego od 1 czerwca 2016 roku, wskazując, że wnioskodawca nie ma prawa do tych świadczeń po wyłączeniu okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Kolejną decyzją w/w organu rentowego z 14 czerwca 2016 roku, wydaną na podstawie przepisów w/w ustawy oraz ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) ustalono A. P. nadpłatę emerytury rolniczej za okres od 12 lutego 1998 roku do 31 maja 2016 roku w kwocie 165.696,73 złotych oraz zażądano zwrotu świadczenia za okres od 1 czerwca 2013 roku do 31 maja 2016 roku w wysokości 42.405,20 złotych.

A. P. wniósł odwołania od powyższych decyzji zarzucając im:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wobec braku prawa do świadczenia po wyłączeniu okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników słusznym jest wstrzymanie odwołującemu wypłaty świadczenia emerytalnego pomimo, że w dalszym ciągu spełnia on warunki do pobierania emerytury rolniczej oraz przyjęcie, że odwołujący nie posiada prawa do pobierania emerytury rolniczej, podczas gdy mimo wyłączenia okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu rolników przy uzupełnieniu okresów ubezpieczenia rolniczego z systemu pracowniczego odwołujący spełnia warunki do pobierania emerytury rolniczej, tym samym świadczenia korzystniejszego dla odwołującego,

2) art. 20 w/w ustawy poprzez zaniechanie przez organ rentowy przy ponownym ustalaniu prawa odwołującego do świadczenia emerytalnego uzupełnienia okresów ubezpieczenia pochodzącego z systemu pracowniczego, podczas gdy istnieje możliwość uzupełnienia okresów ubezpieczenia z jednego systemu przy ustalaniu prawa do świadczenia z drugiego systemu do momentu podjęcia przez ubezpieczonego decyzji o wyborze świadczenia, a wskazany termin skutecznie nie upłynął,

3) art. 33 ust. 1 i 2 w/w ustawy przez niezastosowanie i w przypadku zbiegu praw do świadczeń emerytalnych z ZUS i KRUS zaniechanie przyznania odwołującemu świadczenia wyższego i korzystniejszego, tym samym emerytury rolniczej oraz przez brak pouczenia odwołującego o dokonaniu wyboru przysługującego świadczenia emerytalnego,

4) art. 10 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego niezastosowanie i błędne ustalenie, że odwołujący nie posiada ustawowo wymaganych okresów składkowych do pobierania świadczenia emerytalnego, w sytuacji, gdy istnieje możliwość uzupełnienia okresów ubezpieczenia z jednego systemu przy ustaleniu prawa do świadczenia z drugiego systemu,

5) art. 138 ust. 1 i 2 w/w ustawy przez jego wadliwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że pobrane przez odwołującego w okresie od 12 lutego 1998 roku do 31 maja 2016 roku świadczenie emerytalne z KRUS ma charakter świadczenia nienależnego, podczas gdy odwołujący spełnia warunki do pobierania emerytury rolniczej,

II. sprzeczność ustaleń organu rentowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na uznaniu, że odwołujący nie spełnia warunków do pobierania emerytury rolniczej, w konsekwencji wstrzymanie wypłaty świadczenia, w sytuacji, gdy prawidłowe ustalenie okresów składkowych podlegania ubezpieczeniu społecznemu prowadzi do odmiennych wniosków oraz sprzeczność istotnych ustaleń organu rentowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na uznaniu, że odwołujący od 12 lutego 1998 roku nie posiada prawa do emerytury rolniczej, co uzasadnia zobowiązanie do zwrotu pobranego świadczenia, w sytuacji gdy prawidłowe ustalenie okresów składkowych podlegania ubezpieczeniu społecznemu prowadzi do odmiennych wniosków.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołujący A. P. domagał się:

1) zmiany zaskarżonej decyzji z 16 maja 2016 roku poprzez jej uchylenie w całości i wznowienie od 1 czerwca 2016 roku wypłaty na jego rzecz świadczenia emerytalnego z KRUS,

2) odstąpienia od zobowiązania zwrotu kwoty 42.405,20 złotych za okres od 1 czerwca 2013 roku do 31 maja 2016 roku,

- po uprzednim dopuszczeniu dowodu z przesłuchania go w charakterze strony na okoliczność braku pouczenia o obowiązku poinformowania organu rentowego o przysługującym prawie wyboru świadczenia emerytalnego, wypłacania emerytury pracowniczego z ZUS bez jego wniosku, okoliczności przyznania emerytury z ZUS,

3) zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie 28 września 2016 roku pełnomocnik A. P. podniósł również ewentualny zarzut naruszenia art. 138 ust. 6 ustawy z 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, powołując się na szczególne okoliczności dotyczące stanu zdrowia odwołującego.

W odpowiedzi na odwołania Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o ich oddalenie. Podniósł, że po uzyskaniu informacji z ZUS o przyznaniu odwołującemu emerytury pracowniczej oraz dodatku pielęgnacyjnego dowiedział się,

że do prawa i wysokości świadczenia uwzględniono okresy zatrudnienia od 8 listopada 1960 roku do 14 października 1961 roku i od 19 października 1961 roku do 1 grudnia 1981 roku, które zostały wcześniej zaliczone do emerytury rolniczej. Ujawnienie tych okoliczności spowodowało weryfikację uprawnień A. P. do emerytury rolniczej, która doprowadziła do stwierdzenia o braku prawa do tego świadczenia (z uwagi na niepodleganie ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez 25 lat), wstrzymania wypłaty świadczenia

i zażądania zwrotu nienależnej emerytury. Zdaniem Prezesa KRUS, A. P. zataił fakt podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, mimo pouczenia o obowiązku informowania KRUS o wszystkich okolicznościach mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń.

Sąd Okręgowy w Łomży po rozpoznaniu powyższych odwołań, wyrokiem z 30 września 2016 roku oddalił oba odwołania.

Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że A. P. urodził się (...). Decyzją KRUS z 24 lutego 1998 roku przyznano odwołującemu od 12 lutego 1998 roku emeryturę rolniczą. Do ustalenia prawa do tej emerytury rolniczy organ rentowy zaliczył odwołującemu następujące okresy:

- od 24 lipca 1953 roku do 2 lutego 1973 roku - okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców,
- od 3 lutego 1973 roku do 30 czerwca 1977 roku - okres pracy w gospodarstwie rolnym własnym,
- od 1 stycznia 1979 roku do 31 marca 1982 roku - okres pracy w gospodarstwie rolnym własnym,
- od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1990 roku - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin,
- od 1 stycznia 1991 roku do 31 marca 1998 roku - okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W związku z uzyskaną informacją o świadczeniach wypłacanych w ZUS i w KRUS, PT KRUS w Z. pismem z 7 marca 2016 roku poinformowała ZUS Inspektorat

w T., że A. P. od 12 lutego 1998 roku pobiera emeryturę rolniczą oraz że nie przysługuje mu prawo do zbiegu świadczeń, nie mogą być wypłacane niezależnie od siebie świadczenia z KRUS i ZUS. Odwołującemu przysługuje natomiast prawo do świadczenia korzystniejszego lub wybranego.

W odpowiedzi do PT KRUS w Z. wpłynął wniosek o udostępnienie danych ze zbioru danych osobowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. Wydziału (...) Umów Międzynarodowych z 24 marca 2016 roku dotyczący A. P. wraz z potwierdzeniem austriackich okresów ubezpieczenia. (...) Oddział

w T. poinformował, że A. P. ma ustalone prawo do emerytury pracowniczej oraz dodatku pielęgnacyjnego, a świadczenie zostało przyznane na podstawie przebytych okresów ubezpieczenia pracowniczego od 8 listopada 1960 roku

do 14 października 1961 roku i od 19 października 1961 roku do 1 grudnia 1981 roku oraz

na podstawie austriackich okresów ubezpieczenia od 6 września 1982 roku do 18 stycznia 2002 roku.

W związku z informacją uzyskaną z Zakładu (...) Oddział w T.

o przyznaniu świadczenia z zaliczeniem okresów ubezpieczenia pracowniczego oraz zagranicznych okresów ubezpieczenia, okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu został zweryfikowany. Po weryfikacji do ustalenia uprawnień w przedmiocie prawa do emerytury rolniczej zaliczono:

- lata prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16. roku życia przed dniem 1 lipca 1977 roku:
 - w gospodarstwie rodziców: od 24 lipca 1953 roku do 7 listopada 1960 roku, od 15 października 1961 roku do 18 października 1961 roku,
 - w gospodarstwie własnym: od 3 grudnia 1973 roku do 30 czerwca 1977 roku,
- lata pracy i opłacania składki na Fundusz Emerytalny (...) przypadające w okresie od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku,
- w gospodarstwie własnym od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku,
- lata opłacania składki na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) w okresie od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1990 roku
- w gospodarstwie własnym od 1 stycznia 1983 roku do 31 grudnia 1990 roku.

Łącznie okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników po weryfikacji wyniósł 24 lata i 3 miesiące.

PT KRUS w W. Mazowieckiem decyzją z 4 maja 2016 roku wyłączyła A. P. z ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od 1 stycznia 1991 roku do 31 marca 1998 roku (k. 107 akt KRUS).

KRUS po wyłączeniu okresów ubezpieczenia, od których zależy prawo do emerytury rolniczej lub renty, na podstawie odrębnych przepisów, tj. od 8 listopada 1960 roku

do 14 października 1961 roku i od 19 października 1961 roku do 2 grudnia 1973 roku oraz okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1991 roku do 31 marca 1998 roku zaskarżonymi aktualnie decyzjami z 16 maja 2016 roku i 14 czerwca 2016 roku wstrzymał A. P. wypłatę emerytury rolniczej i dodatku pielęgnacyjnego od 1 czerwca 2016 roku oraz ustalił nadpłatę świadczenia z powodu braku prawa w okresie od 12 lutego 1998 roku do 31 maja 2016 roku (brak podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat) i jednocześnie zażądał zwrotu nienależnie pobranej emerytury rolniczej za okres od 1 czerwca 2013 roku do 31 maja 2016 roku w kwocie 42.405,20 złotych.

Sąd Okręgowy wskazał, że w myśl art. 19 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 roku

o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 roku, Nr 7, poz. 25, dalej jako „ustawa o u.s.r.”) w brzmieniu obowiązującym w lutym 1998 roku emerytura rolnicza przysługiwała ubezpieczonemu, który spełniał łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny; wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat,
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 100 kwartałów, z uwzględnieniem art. 20.

Natomiast zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r., obowiązującym w tej samej dacie, emerytura rolnicza przysługiwała również ubezpieczonemu rolnikowi, który spełniał łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną,
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 120 kwartałów z zastrzeżeniem ust. 3,

3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy o u.s.r. jeżeli zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej jest spowodowane wywłaszczeniem gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, ich zbyciem na cel uzasadniający wywłaszczenie albo trwałym wyłączeniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami, użytków rolnych z produkcji rolniczej z przyczyn niezależnych od rolnika, warunek przewidziany w ust. 2 pkt 2 uważa się za spełniony, jeżeli rolnik podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 50 kwartałów.

Dodatkowo przepis art. 19 ust. 4 ustawy o u.s.r. przewidywał, że Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia zasady wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, na warunkach innych niż określone w ust. 1 i 2.

W myśl art. 20 ust. 1 ustawy o u.s.r. do okresów ubezpieczenia wymaganych stosownie do art. 19 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 2 i ust. 3 zaliczało się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990,
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 roku,
- 3) pobierania renty inwalidzkiej rolniczej jako renty okresowej, jednak nie więcej niż 2 lata,
- 4) od których zależy prawo do emerytury w myśl przepisów emerytalnych.

Okresów, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o u.s.r., nie zaliczało się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów (art. 20 ust. 2 ustawy o u.s.r.).

Natomiast zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o u.s.r. (Dz. U. z 2016 roku, poz. 277)

- w brzmieniu obecnie obowiązującym - zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz ustalania odsetek za opóźnienia w wypłacie świadczeń określają przepisy emerytalne oraz przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa. Kwestię zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, egzekucji i potrącenia ze świadczeń reguluje Rozdział 4 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 887, dalej jako „ustawa o e.r.f.u.s.”). W myśl art. 138 ust. 1 ustawy o e.r.f.u.s. osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Ust. 2 tego przepisu określa natomiast, że za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania,
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Nadto zgodnie z art. 138 ust. 4 ustawy o e.r.f.u.s. nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach

- za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5, który stanowi, że kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok,

w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach
- za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

Sąd I instancji wskazał przy tym, że reguła określona w art. 138 ust. 5 ustawy o e.r.f.u.s. znajduje zastosowanie wyłącznie do nienależnie pobranych świadczeń w związku osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1 ustawy o e.r.f.u.s., w przypadku gdy wysokość tych przychodów ma wpływ na zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia.

Ponadto w myśl art. 138 ust. 6 ustawy o e.r.f.u.s. organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Sąd Okręgowy wskazał, że z wyjaśnień odwołującego wynikało, iż przez 20 lat – do 1979 roku był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Zakładzie (...) w B., W. w Ł.. W tamtym okresie mieszkał w S.. Jego ojciec zmarł w 1947 roku, wówczas na gospodarstwie mieszkali jeszcze jego matka i żona z dziećmi. Siostry odwołującego mieszkali oddzielnie. A. P. wskazał, że łączył pracę zawodową z pracą w gospodarstwie o powierzchni 10 ha. Do Austrii pojechał na zakupy, ale został na dłużej, ponieważ w kraju wprowadzono stan wojenny. Podjął tam pracę jako robotnik, co miało miejsce w grudniu w 1981 roku. W Austrii A. P. pracował niecałe 20 lat, do Polski wrócił 10 lat temu. Wyjaśnił, że w trakcie jego pobytu w Austrii były za niego odprowadzane składki do KRUS. Gdy przebywał za granicą gospodarstwem zajmowała się jego żona z dziećmi. Z wyjaśnień odwołującego wynikało nadto, że nie składał żadnych dokumentów o emeryturę w ZUS ani w organach w Austrii. Jego austriacki pracodawca wypełnił odpowiednie dokumenty bez jego zgody. Wskazał, że nie składał żadnych podpisów przy podjęciu zatrudnienia oraz poinformował pracodawcę, iż ma emeryturę z KRUS. Odwołujący podał również, że w momencie, kiedy zbywał gospodarstwo, powiadomił KRUS, iż pracował w zakładach w B.. Zgodnie z twierdzeniami odwołującego, rolniczy organ rentowy nie zasygnalizował, że nie przysługuje mu jednocześnie emerytura rolnicza oraz emerytura z ZUS.

Sąd Okręgowy zauważył, że organ rentowy zaskarżoną decyzją z 16 maja 2016 roku ustalił iż A. P. nie przysługiwała emerytura rolnicza ani na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r., ani też na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r. KRUS po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego stwierdził, że w momencie składania wniosku, czyli na początku lutego 1998 roku mógł zaliczyć odwołującemu na podstawie ustawy o u.s.r. 97 kwartałów pracy w gospodarstwie rolnym jako okresy ubezpieczenia zaliczanego na podstawie tejże ustawy.

Sąd I instancji podniósł także, że odwołujący z uwagi na datę urodzenia na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 4 ustawy o u.s.r. mógłby żądać zaliczenia innych okresów zatrudnienia poza rolnictwem, jednakże w momencie ponownego rozpoznania kwestii zasadności przyznania odwołującemu prawa do emerytury rolniczej, okresy te nie mogły już podlegać zaliczeniu, gdyż w wydanej na podstawie wniosku złożonego w 2002 roku decyzji z 3 kwietnia 2003 roku ZUS przyznał A. P. emeryturę uwzględniając okresy ubezpieczenia od 8 listopada 1960 roku do 14 października 1961 roku, od 19 października 1961 roku do 2 października 1973 roku, od 1 stycznia 1998 roku do momentu złożenia wniosku. A zatem okresy, które pokrywały się z wcześniej uwzględnionymi w decyzji KRUS, nie mogły podlegać zaliczeniu w chwili obecnej. Wyłączenie zaś z okresu ubezpieczenia powyżej wskazanych okresów skutkuje ustaleniem, że łącznie z okresami zaliczalnymi (art. 20 ust. 1, 2, 3 i 4 u.s.r.), odwołujący nie legitymuje się okresem ubezpieczenia rolniczego w wymiarze 100 kwartałów – 25 lat (wykazał 97 kwartałów), a co za tym idzie nie nabył prawa do emerytury rolniczej w rozumieniu art. 19 ust. 1 u.s.r. (nie spełniał ich także w dniu złożenia wniosku w lutym 1998 r.) ani art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy stwierdził, że niespełnienie ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury obligował KRUS do zastosowania instytucji wstrzymania wypłaty świadczenia określonej art. 44 ust. 4 ustawy o u.s.r., przy czym zaznaczył, że wstrzymanie wypłaty świadczenia nie wymaga uchylecia decyzji o przyznaniu prawa do emerytury rolniczej.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu I instancji, decyzję rolniczego organu rentowego z 16 maja 2016 roku należało uznać za słuszną. W konsekwencji jako prawidłową co do zasady Sąd Okręgowy uznał także decyzję z 14 czerwca 2016 roku, ponieważ wysokość zwrotu nie była kwestionowana.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w realiach sprawy nie znajduje zastosowania przepis art. 138 ust. 2 pkt. 2 ustawy o e.r.f.u.s., określający obowiązek zwrotu świadczenia, które jest nienależne, gdy osoba pobierająca je była pouczona o braku prawa do pobierania. Przepis ten dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy w momencie przyznania świadczenia ono istnieje, a następnie zmiana okoliczności skutkuje ustaniem lub zawieszeniem prawa do świadczenia albo wstrzymaniem wypłaty świadczenia. O takich okolicznościach organ rentowy winien świadczeniobiorcę pouczyć zobowiązując do informowania o zdarzeniach, które mają na to wpływ.

Natomiast do podania prawdziwych danych we wniosku o emeryturę czy rentę nie jest potrzebne żadne pouczenie. Pouczenie, zgodnie z art. 138 ust. 2 pkt. 1 ustawy o e.r.f.u.s., ma znaczenie dla przyjęcia nienależności świadczenia w razie zaistnienia okoliczności ustania lub zawieszenia prawa do świadczeń albo wstrzymania ich wypłaty. Podanie zaś nieprawdziwej informacji dotyczącej okoliczności, od której zależy przyznanie świadczenia powoduje uznanie świadczenia za nienależne.

Zatem, zdaniem Sądu I instancji, w sytuacji, gdy organ rentowy przyznał świadczenie, do którego prawo nie istniało, ocena, czy miało ono charakter nienależny powinna być dokonywana z uwzględnieniem regulacji zawartej w art. 138 ust. 2 pkt. 2 ustawy o e.r.f.u.s. Należy wtedy ustalić, czy świadczenia zostały przyznane na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Wykładnia językowa przepisu art. 138 ust. 2 pkt. 2 ustawy o e.r.f.u.s. wskazuje, że złożenie fałszywych zeznań lub dokumentów musi mieć charakter umyślnego działania. Złożenie nieprawdziwych zeznań co do okresu ubezpieczenia (zatrudnienia) i posłużenie się oświadczeniami świadków ze świadomością, że nie są one prawdziwe, świadczy o złej wierze osoby składającej wniosek i uzasadnia przyjęcie, że przyznane jej na podstawie takich dowodów świadczenie miało charakter nienależny.

Odnosząc powyższe rozważania do realiów przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy zauważył, że odwołujący nie wskazał w kwestionariuszu (k. 9 akt KRUS), że w okresie od 8 listopada 1960 roku do 14 października 1961 roku pracował w pełnym wymiarze czasu w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. (k. 13 akt ZUS), a w okresie od 19 października 1961 roku do 31 marca 1985 roku był zatrudniony na stanowisku betoniarza w Zakładzie (...) w B. w pełnym wymiarze czasu pracy (k. 15 akt ZUS). A. P. wskazał te okresy jako okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców oraz we własnym gospodarstwie rolnym.

Sąd I instancji zauważył także, że z dokumentów wynika, iż A. P. w okresie od 6 września 1982 roku do 18 stycznia 2002 roku nie pracował osobiście w gospodarstwie rolnym, gdyż przebywał i był ubezpieczony w Austrii. O tej okoliczności odwołujący także nie zawiadomił organu rentowego. Natomiast długotrwały wyjazd za granicę wyklucza możliwość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym na własny rachunek, warunkującej podleganie ubezpieczeniu społecznemu.

Osoba, która świadomie wprowadza w błąd organ rentowy lub odwoławczy (np. przedstawiając fałszywe zeznania świadków, zaświadczenia, świadectwa pracy, składając nieprawdziwe oświadczenia) zobowiązana jest do zwrotu świadczenia przyznanego lub wypłaconego w związku z tym błędem. Jeśli świadczenie w ogóle nie zostałoby przyznane, gdyby organ rentowy lub odwoławczy nie został wprowadzony w błąd, będzie podlegać zwrotowi w całości. Jeśli skutkiem nierzetelnego zachowania wnioskodawcy jest zawyżenie świadczenia, zwrot obejmuje nienależną nadwyżkę. Wykładnia językowa art. 138 ust. 2 pkt 2 u.e.r.f.u.s. jednoznacznie wskazuje, że złożenie fałszywych zeznań lub dokumentów musi mieć charakter umyślnego działania. O ile dana osoba wykaże, że nie wiedziała (nie mogła wiedzieć) o określonych nieprawidłowościach, przesłanki zawarte w powołanej regulacji nie będą spełnione. A zatem przedłożenie w organie rentowym dokumentu mającego istotne znaczenie dla uzyskania świadczenia, zawierającego nieprawdziwe informacje, oznacza, że przyznane na jego podstawie świadczenie jest nienależne.

Nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 u.e.r.f.u.s., to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części (świadczenie nienależne, nieprzysługujące) na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego.

Reasumując, Sąd I instancji doszedł do przekonania, że odwołujący wprowadził organ rentowy w błąd świadomie i tym samym, nie stosuje się wobec niego zasady ochrony praw nabytych. Podkreślił także, że zgodnie z art. 138 ust. 4 ustawy o e.r.f.u.s. nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane. Taka sytuacja nie miała miejsce w realiach sprawy. W pozostałych wypadkach ustawodawca przyjmuje okres nie dłuższy niż 3 lata. Przez 3 lata w rozumieniu art. 138 ust. 4 ustawy o e.r.f.u.s. należy rozumieć okres kolejnych 36 miesięcy, w przeciwieństwie do art. 138 ust. 5, gdzie mowa jest o latach kalendarzowych. Ustawa nie precyzuje, od jakiego momentu należy liczyć okres 12 miesięcy czy 3 lat, o którym mowa w art. 138 ust. 4. Artykuł 84 ust. 3 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 963) odpowiada treściowo art. 138 ust. 4 ustawy o e.r.f.u.s. z dookreśleniem, że chodzi o ostatnie 12 miesięcy bądź 3 lata. Wydaje się zatem zdaniem Sądu Okręgowego, że okres ten liczyć należy od miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nastąpiło wstrzymanie wypłaty nienależnie pobieranego świadczenia. Organ rentowy wstrzymał wypłatę rolniczej emerytury oraz dodatku pielęgnacyjnego ubezpieczonego od 1 czerwca 2016 roku, a zatem można dochodzić zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres objęty zaskarżoną decyzją.

W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego kwestia odstąpienia od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń (art. 138 ust. 6 ustawy o e.r.f.u.s.) może stać się przedmiotem rozpoznania przed organem rentowym dopiero po prawomocnym zakończeniu sporu sądowego dotyczącego prawidłowości uznania tych świadczeń z pobrane nienależnie, a od decyzji kończącej to postępowanie, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Z tego względu okoliczności dotyczące stanu zdrowia odwołującego nie mogą wpłynąć na rozstrzygnięcie Sądu. Mogą być natomiast podstawą decyzji organu rentowego wydanej w trybie art. 138 ust. 6 ustawy. Zgodnie z tym przepisem organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

A. P. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

I) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na uznaniu, że odwołujący od 12 lutego 1998 roku nie posiada prawa do emerytury rolniczej co uzasadnia zobowiązanie go do zwrotu pobranego świadczenia emerytalnego, w sytuacji, gdy prawidłowe ustalenie okresów składkowych podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników prowadzi do odmiennych wniosków,

II) naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

1) art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników przez niezastosowanie i wadliwe przyjęcie, że odwołujący nie posiada prawa do pobierania emerytury rolniczej, podczas gdy pomimo wyłączenia okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowego rolników przy uzupełnieniu okresów ubezpieczenia rolniczego

z systemu pracowniczego odwołujący spełnia warunki do pobierania emerytury z KRUS,

2) art. 20 ust. 1 pkt 4 w/w ustawy przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że żądanie zaliczenia innych okresów zatrudnienia poza rolnictwem nie może być uzupełniane w momencie ponownego rozpoznania kwestii zasadności przyznania odwołującemu prawa do renty rolniczej, podczas gdy istnieje możliwość uzupełnienia okresów ubezpieczenia z jednego systemu przy ustalaniu prawa do świadczenia z drugiego systemu do momentu podjęcia przez ubezpieczonego decyzji o wyborze świadczenia, a wskazany termin skutecznie nie upłynął,

3) art. 33 ust. 1 i 2 w/w ustawy przez niezastosowanie i w przypadku zbiegu praw do świadczeń emerytalnych z ZUS i KRUS zaniechanie przyznania odwołującemu świadczenia wyższego i korzystniejszego, tym samym emerytury rolniczej oraz przez brak pouczenia odwołującego o dokonaniu wyboru przysługującego świadczenia emerytalnego.

Z ostrożności procesowej – na wypadek nie podzielenia zarzutów dotyczących spełniania przez odwołującego warunków do pobierania emerytury rolniczej skarżący zarzucił:

I) naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego wadliwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że pobrane przez odwołującego w okresie od 12 lutego 1998 roku do 31 maja 2016 roku świadczenie emerytalne z KRUS ma charakter świadczenia nienależnego z powodu świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego, podczas gdy odwołujący w dacie składania wniosku o emeryturę rolniczą informował KRUS o świadczonej pracy poza rolnictwem, w szczególności nie wnioskował o przyznanie emerytury z ZUS, a ujawnione w sprawie nieprawidłowości powstały niezależnie od jego wiedzy i woli,

II) naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

1) art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 254 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego wobec zakwestionowania przez odwołującego prawdziwości podpisu złożonego na dokumencie – dodatkowe informacje dla rozpatrzenia wniosku o emeryturę-rentę w Polsce (k. 17 akt ZUS) oraz ubiegania się o emeryturę z ZUS, w sytuacji, gdy okoliczność ta ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym na ustalenie świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego w zakresie pobierania dwóch świadczeń emerytalnych z ZUS i KRUS oraz zobowiązania do zwrotu wypłaconego świadczenia,

2) art. 232 zd. 2 k.p.c. przez przyjęcie przez Sąd I instancji słuszności decyzji organu rentowego z 16 maja 2016 roku i w konsekwencji zaniechanie ustalenia rzeczywistej kwoty wypłaconej odwołującemu tytułem świadczenia emerytalnego z KRUS za okres od 1 czerwca 2013 roku do 31 maja 2016 roku z potrąceniem zaliczek do urzędu skarbowego, składek

na ubezpieczenie zdrowotne oraz odliczeń podatku, mające istotne znaczenie dla ustalenia kwoty podlegającej zwrotowi tytułem nienależnie pobranego świadczenia z KRUS.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez wznowienie od 1 czerwca 2016 roku wypłacania na jego rzecz świadczenia emerytalnego z KRUS, uchylenia decyzji organu rentowego z 14 czerwca 2016 roku oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Mimo dość wszechstronnego rozważania okoliczności sprawy przez Sąd Okręgowy zaskarżony podlega uchyleniu, co jest skutkiem nie tyle trafności zarzutów apelacji, co zamiany stanu prawnego po dacie wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w dniu 30 września 2016r., który to stan prawny znajduje zastosowanie na chwilę zamknięcia rozprawy (art. 316 §1 k.p.c.) przed Sądem Apelacyjnym. Koniecznym jest wskazanie, iż z dniem 18 kwietnia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017r. poz 715). Ustawa ta zmieniła w istotnym zakresie w pewien sposób porządkując, ale i uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. - regulacje dotyczące wzruszania decyzji dotyczących szeroko rozumianych świadczeń. Z punktu widzenia niniejszego postępowania istotny jest już jej art. 5 bowiem nakazuje one zmienione brzmienie przepisów stosować do spraw niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie. Ten przepis intertemporalny niewątpliwie wskazuje na konieczność uwzględniania przez Sąd Apelacyjny nowego brzmienia przepisów zmienianych tą ustawą. Istotne w tym zakresie znaczenie ma przede wszystkim zmiana art. 44 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 poz. 277 j.t.) i art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 poz. 887 j.t.). W sprawie zarówno organ rentowy jak i Sąd Okręgowy odwoływali się art. 44 ust.2 - o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 poz. 277 j.t.) w brzmieniu „, Prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie, na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności, mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość” . Ustawodawca z dniem 18 kwietnia 2017r. nadał temu przepisowi zdecydowanie inne brzmienie pozbawiając go ten przepis samodzielnego znaczenia jako podstawy prawnej do wznowienia postępowania rentowego. Zgodnie bowiem z jego obecnym brzmieniem: Prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych. Nie ulega wątpliwości, iż regulacja ta odsyła obecnie do art. 114 art. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 poz. 887 j.t.), którą to samo ustawą uzyskał również nowe brzmienie:

„ **Art. 114.** 1. W sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyła lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;

6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

1a. (utracił moc).

1b) Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 decyzja może zostać uchylona lub zmieniona również przed stwierdzeniem sfalszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfalszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchylenie lub zmiana decyzji są niezbędne do zapobieżenia poważnej szkodzie dla interesu publicznego.

1c) Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 można uchylić lub zmienić decyzję także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

1d) O wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, organ rentowy zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

1e) Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

1) 10 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4;

2) 5 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;

3) 3 lat - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

1f) Przepisu ust. 1e nie stosuje się, jeżeli:

1) w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości;

2) uchyleniu lub zmianie podlega decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, który nie został uwzględniony do obliczania wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją.

1g) Organ rentowy odstępuje od uchylenia lub zmiany decyzji, z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli uchylenie lub zmiana decyzji wiązałyby się z nadmiernym obciążeniem dla osoby zainteresowanej, ze względu na jej sytuację osobistą lub materialną, wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.

2. Jeżeli prawo do świadczeń lub ich wysokość ustalono orzeczeniem sądu, organ rentowy w przypadkach określonych w ust. 1:

1) wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo do świadczeń lub podwyższającą ich wysokość;

2) występuje do właściwego sądu ze skargą o wznowienie postępowania, gdy z dokonanych ustaleń wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub świadczenia przysługują w niższej wysokości;

3) wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub części, jeżeli emeryt lub rencista korzystał ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych dokumentów lub zeznań albo w innych wypadkach złej woli. "

informacje o jednostce

orzeczenia sądów

Jak widać powołana regulacja art. 114 nie tylko reguluje przesłanki wznowienia (wzruszenia) prawomocnej decyzji rentowej, ale też wyraźnie wskazuje w ust.1e) graniczne okresy, w których organ rentowy może to uczynić. W niniejszej sprawie organ rentowy i Sąd Okręgowy przyjęły, iż skarżący ubiegając się o emeryturę rolniczą we wniosku emerytalnym z 1998r. (k.3. i n. a.r) wprowadził organ rolniczy w błąd nie ujawniając podlegania innemu

ubezpieczeniu, co skutkowało wadliwym przyznaniem świadczenia. Gdyby nie zatajenie tego faktu jego okres podlegania ubezpieczeniu rolniczemu byłby za krótki do nabycia emerytury rolniczej, którą mu przyznano decyzją 24 lutego 1998r. W świetle jednak aktualnego brzmienia art. 114 ust.1 pkt 4 w zw. z ust. 1e) pkt.1 uchylenie lub zmiana decyzji i ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości z uwagi na świadome wprowadzenie w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres 10 lat. Okres ten liczony od 24 lutego 1998r. niewątpliwie już upłynął, a zatem w aktualnym brzmieniu art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 poz. 887 j.t.) w zw. z art. 44 ust. 2. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. - o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 poz. 277 j.t.) stoją na przeszkodzie wzruszeniu prawomocnej decyzji Prezesa Kasy z 24 lutego 1998r. (k.40). W konsekwencji powyższego wadliwa jest zarówno decyzja z dnia 16 maja 2016r. (stwierdzająca brak prawa do świadczenia) jak i decyzja będąca jej konsekwencją stwierdzająca nadpłatę emerytury rolniczej jako świadczenia nienależnego i zobowiązująca do jego zwrotu. Obie zatem decyzje podlegały uchyleniu, co nie oznacza, że nie zachodzi potrzeba dalszego rozpoznania sprawy przez rolniczy organ rentowy. W świetle akt rentowych i ustaleń Sądu przyczynkiem skutkującym wszczęciem postępowania było powzięcie wiadomości o zbiegu świadczeń pobieranych przez odwołującego tj. emerytury rolniczej oraz emerytury pracowniczej (wypłacanej częściowo przez (...) Oddział w T. oraz pobieranej z Austrii). Koniecznym jest zatem po stosownych ustaleniach poczynionych we współpracy obu organów wyjaśnienie kwestii zbiegu tych świadczeń i w konsekwencji ustalenie czy ich równoczesna wypłata w pewnym okresie nie doprowadziła do nadpłaty świadczenia, w szczególności świadczenia nienależnego. W świetle akt rentowych oba organy rentowe nie posiadały pierwotnie wiedzy o wpłacanych przez każdego z nich świadczeniach emerytalnych. Szersze rozważania w tym zakresie wykraczają jednak poza zakres zaskarżonych decyzji, a jak wiadomo w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286; z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 477^{14a} k.p.c. orzekł jak na wstępie.